KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER

Bruxelles, den 10.6.2009
KOM(2009) 248 endelig

MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN TIL EUROPA-PARLAMENTET, RÅDET, DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG OG REGIONSUDVALGET

om

EU-strategien for Østersøområdet

{SEK(2009) 702}
{SEK(2009) 703}
{SEK(2009) 712}

MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN
TIL EUROPA-PARLAMENTET, RÅDET, DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG OG REGIONSUDVALGET

om

EU-strategien for Østersøområdet

1. INDLEDNING

Otte af de ni lande, der grænser op til Østersøen, er medlemmer af Den Europæiske Union[1]. Fællesskabsbestemmelser og de muligheder, som fællesskabsinstrumenter og -politikker har skabt (f.eks. samhørighedspolitik, strategien for bæredygtig udvikling, miljøpolitik, den integrerede havpolitik, det indre marked og Lissabondagsordenen), har åbnet nye vigtige muligheder for en mere effektiv koordinering af aktiviteter og sikrer dermed en højere levestandard for borgerne i disse medlemsstater. Til trods for et godt internationalt og tværregionalt kommunikations- og samarbejdsnetværk er de nye muligheder, der følger med et medlemskab af EU, endnu ikke udnyttet fuldt ud, og de udfordringer, regionen står over for, endnu ikke løst tilfredsstillende.

Fra et økonomisk, miljømæssigt og kulturelt synspunkt er Østersøområdet et yderst heterogent område, dog deler de berørte lande mange fælles ressourcer og udviser betydelig indbyrdes afhængighed. Dette indebærer, at foranstaltninger, der indføres i ét område, hurtigt kan få konsekvenser for andre dele af eller hele regionen. Derfor kunne området tjene som model for samarbejde inden for regionen med det formål at teste og udvikle nye idéer og tilgange, der med tiden vil kunne fungere som eksempler på bedste praksis.

I erkendelse heraf offentliggjorde Europa-Parlamentet i slutningen af 2006 en betænkning om en strategi for Østersøområdet. Den 14. december 2007 opfordrede Det Europæiske Råd i formandskabets konklusioner Kommissionen til at forelægge en EU-strategi for Østersøområdet senest i juni 2009. Dette skete som følge af den stadig mere synlige nedbrydelse af Østersøen samt behovet for at tage højde for de meget forskelligartede udviklingsmønstre for landene i regionen og de potentielle fordele af mere og bedre koordinering.

Det Europæiske Råd fastsatte tre parametre, som Kommissionen skulle følge i forbindelse med udviklingen af strategien. Den skal ikke berøre den integrerede havpolitik, som Det Europæiske Råd gav det sin tilslutning til i formandskabets konklusioner. Den skal bl.a. hjælpe med at løse de presserende miljøudfordringer i Østersøområdet, og den nordlige dimension[2] skal udgøre den ramme, som de eksterne aspekter af samarbejdet i Østersøområdet hviler på. I konklusionerne godkendte Det Europæiske Råd også den integrerede havpolitik og bad Kommissionen sikre, at der tages hensyn til specifikke regionale

---

[1] Danmark, Estland, Finland, Letland, Litauen, Polen, Sverige og Tyskland.

[2] Samarbejdet inden for rammerne af den nordlige dimension danner grundlag for at fremme dialogen og et konkret samarbejde i Nordeuropa mellem Den Europæiske Union, Island, Norge og Rusland.

forhold. Den nærværende strategi udgør altså også et vigtigt første skridt mod regional gennemførelse af den integrerede havpolitik i Østersøområdet.

I denne meddelelse præsenteres den strategi, som Det Europæiske Råd har anmodet om. Formålet med strategien er at sikre, inden for dens rammer, et koordineret, omfattende svar på de vigtigste udfordringer, som Østersøregionen står overfor, såvel som konkrete løsninger til disse udfordringer. Den skal ses i sammenhæng med den vejledende handlingsplan. Strategien og de foreslåede foranstaltninger og flagskibsprojekter er udarbejdet efter omfattende høringer af medlemsstater og interessenter. Kommissionen har også forsøgt at holde ikke-EU-medlemsstater i regionen underrettet om forberedelserne til denne strategi.

2. UDFORDRINGER OG MULIGHEDER

2.1. Udfordringer

Mange udfordringer i Østersøområdet kræver handling på regionalt niveau: reaktioner på nationalt eller lokalt plan kan være utilstrækkelige. Der findes fire væsentlige udfordringer, som det er bydende nødvendigt at tackle. Det gælder:

- at muliggøre et bæredygtigt miljø
- at fremme regionens velstand
- at øge tilgængeligheden og tiltrækningskraften
- at sikre sikkerheden i regionen.

Den vigtigste er miljøet, som fremhæves af Det Europæiske Råd. Der vil derfor være særligt fokus på overskydende næringsstoffers virkning på Østersøen, der bidrager til eutrofiering og algevækst. Den økologiske balance påvirkes også af overfiskning, landbaseret forurening, stigende havtemperaturer, tilstedeværelsen af farlige stoffer og andre ting. Tilpasning til klimaændringer er også i stigende grad en udfordring. Disse virkninger er nu så omfattende, at det skader fritidsaktiviteter og små kommercielle foretagender på flere områder.

De største økonomiske udfordringer er at overvinde de store skævheder (og dermed udnytte det høje potentiale) inden for forskning og produktiv innovation og at fjerne obstruering af det indre marked. Hovedindsatsområderne for tilgængelighed er at forbedre netværk, stoppe den energimæssige isolation, som dele af regionen lider under, og sikre bæredygtige transportformer. Endelig er de prioriterede indsatsområder for sikkerhed at reducere de risici, som regionens borgere, infrastruktur og miljø udsættes for på grund af farer fra mange forskellige kilder, særlig utilsigtet havforurening og organiseret kriminalitet.

2.2. Muligheder

Regionen har helt klart et stort potentiale, der kan udnyttes bedre. Dette potentiale omfatter en yderst veluddannet arbejdsstyrke, ekspertise inden for innovation – særlig hvad angår videnbaserede industrier – og et stort forholdsvis uspoleret landskab, der er rigt på naturressourcer, og en stærk tradition for samarbejde inden for regionens grænser. Netværkssamarbejde blandt forskningsfinansieringsorganer fra alle de baltiske EU-lande, som støttes af rammeprogrammet for forskning, udgør et solidt grundlag for samarbejde om forskning og videnoverførsel i regionen. Rammerne, som er fastlagt ved Den Europæiske

Unions politikker og lovgivning, udgør et stærkt grundlag for et endnu mere effektivt samarbejde. F.eks. vil udpegelse af Østersøen som et særlig følsomt område bidrage til at sikre bæredygtig vækst for skibsfart og andre aktiviteter på havet.

3. STRATEGIEN: EN INTEGRERET RAMME FOR AT TAGE UDFORDRINGERNE OP OG UDNYTTE MULIGHEDERNE I ØSTERSØOMRÅDET

Kommissionens analyse[3] viser:

- En integreret strategi er nødvendig for en bæredygtig udvikling i Østersøområdet. Indsatsområderne er indbyrdes forbundet: f.eks. vil en forbedring af havvandskvaliteten medføre øget beskæftigelse på grund af flere forretningsmuligheder på havområdet, som vil kræve bedre transportforbindelser. Med en integreret strategi vil alle have gavn af en fælles tilgang.

- Bedre koordinering og en mere strategisk anvendelse af fællesskabsprogrammerne er af afgørende betydning for at sikre, at midler og politikker i regionen bidrager fuldt ud til strategien, og det særlig i en krisesituation. Endvidere skal resultaterne fra forskningsprogrammer i området integreres fuldt ud i andre programmer og politikområder.

- Under den eksisterende finansielle og retlige ramme er der store muligheder for effektiv handling gennem tættere samarbejde og bedre koordinering.

- Specifikke foranstaltninger er nødvendige som svar på de udfordringer, som er blevet konstateret. Disse udformes af interesserede parter i regionen, herunder regeringer og organer, kommuner, internationale organisationer og ngo'er.

- Strategien er en intern strategi rettet til Den Europæiske Union og dens medlemsstater. Effektiviteten af nogle af de forslåede aktioner vil blive styrket gennem et fortsat konstruktivt samarbejde med interesserede tredjelande i regionen. Allerede velfungerende strukturer, især – men ikke udelukkende – inden for den nordlige dimension, giver EU rammerne til at videreudvikle samarbejdet med disse lande.

Strategien skal altså fungere som en integreret ramme, der giver Den Europæiske Union og medlemsstaterne mulighed for at identificere deres behøv og sammenholde dem med de tilgængelige ressourcer gennem koordinering af hensigtsmæssige politikker. Dette vil muliggøre et bæredygtigt miljø samt en optimal økonomisk og social udvikling i Østersøområdet.

Kommissionen foreslår derfor en vejledende handlingsplan, der er fuldt ud drøftet med medlemsstaterne og regionale interessenter, og som tilskynder gennemførelsen af synlige projekter. Handlingsplanen bygger på de fire søjler. Det er dog en integreret strategi, idet de foreslåede foranstaltninger ofte vil bidrage til mere end et af de fastsatte mål på samme tid. Enkeltforanstaltningerne og flagskibsprojekterne er blevet udvalgt på grund af hurtig gennemførelse og virkning.

---

[3] Arbejdsdokument fra Kommissionens tjenestegrene om en EU-strategi for Østersøområdet: offentliggøres i den nærmeste fremtid.

4. BAGGRUND OG SAMMENHÆNG

4.1. Geografisk anvendelsesområde

Strategien omfatter makroregionen rundt om Østersøen. Omfanget afhænger af emnet: f.eks. inddrages alle regionens lande, hvis det drejer sig om økonomiske spørgsmål, og hele oplandet, hvis det drejer sig om vandkvaliteten, etc. Samlet set vedrører det de otte medlemsstater, der grænser op til Østersøen. Et tæt samarbejde mellem EU og Rusland er også nødvendigt for sammen at håndtere mange af regionens udfordringer. Nødvendigheden for konstruktivt samarbejde gælder også for Norge og Belarus.

4.2. Relevante politikker

Mange EU-politikker og EU-programmer er vigtige for regionen, og det forventes, at disse også bliver de vigtigste elementer i strategien. Blandt disse findes samhørighedspolitik, der bidrager med over 50 mia. EUR til regionen i perioden 2007-2013. Den fælles fiskeripolitik (FFP) bidrager direkte med endnu 1,25 mia. EUR. Kommissionen har planer om at samarbejde med forvaltningsmyndighederne, så det sikres, at de tildelte beløb rettes ind efter strategien.

Den arktiske region, som var genstand for en særlig meddelelse fra Kommissionen sidste år[4], har stærke forbindelser til Østersøområdet gennem dens samspil med den euro-arktiske Barentsregion. Havstrategirammedirektivet og Helsingforskommissionens (Helcom) handlingsplan for Østersøen udstikker retningslinjer for interventioner på miljøområdet under hensyntagen til fælles EU-politikker, der vedrører havmiljøet, såsom for landbrug, fiskeri og transport. Den fælles landbrugspolitik bidrager, især gennem udvikling af landdistrikterne, til at opnå målet om at omdanne Østersøområdet et miljømæssigt bæredygtigt og velstående sted. Politikkerne for det indre marked og Lissabondagsordenen, inklusive Small Business Act, anvendes som inspirationskilde for visse dele af strategien, særlig afsnittet om velstand, mens det europæiske forskningsrum, der sammen med dets finansieringsinstrument, det syvende rammeprogram, udgør et sundt videnskabeligt grundlag for en bæredygtig forvaltning af området langs Østersøkysten. De transeuropæiske transport- og energinet er rygraden i tilgængeligheds- og tiltrækningssøjlen. Endvidere tilbyder den europæiske økonomiske genopretningsplan yderligere støtte af betydelig størrelse til adskillige projekter, der omhandler energiinfrastruktur i regionen. Samarbejdet med Rusland vedrørende fiskeriet vil blive fremmet, hvor det er relevant, i henhold til fiskeriaftalen mellem EU og Rusland.

5. SVAR

Grundet en næsten enstemmig holdning blandt dem, der har indsendt bidrag til høringen, fra alle typer af partnere på alle niveauer, er Kommissionen overbevist om, at den bedste løsning for disse udfordringer og muligheder er en integreret flerstrenget regional strategi. Den brede vifte af emner gør denne sag ideel til anvendelse af en territorial samhørighedstilgang, som ønsket på det uformelle ministermøde i Leipzig i 2007.

Østersøområdet er et godt eksempel på en makroregion – et område, der omfatter en række administrative regioner, som har nok fælles interesseområder til at berettige en fælles strategisk tilgang. Andre områder i Den Europæiske Union er begyndt at kalde sig

---

[4] "The European Union and the Arctic Region", COM(2008) 763 af 20.11.2008.

makroregioner, og den tilgang, der er vedtaget i denne strategi, vil lære os en masse vedrørende den makroregionale tilgangs potentiale.

Dette skyldes territoriale samhørighedsforslag fra Kommissionen i grønbogen fra oktober 2008, hvori interventioner er bygget op omkring funktionelle regioners behov og ikke forudfastsatte finansielle og administrative kriterier. Denne form for makroregional tilgang forsyner EU med et innovativt politisk instrument, der kunne være et godt eksempel på bestræbelserne på at nå fælles EU-mål og en mere effektiv koordinering af territoriale politikker og sektorpolitikker på basis af fælles territoriale udfordringer.

På samme måde vil sammenhængende og proaktiv gennemførelse af strategiens maritime foranstaltninger være en vigtig prøve på den regionale (havområde relaterede) gennemførelse af initiativerne i den integrerede havpolitik.

De nødvendige foranstaltninger kan inddeles i de fire søjler nedenfor samt et område, der omhandler horisontale spørgsmål. Inddelingen er udelukkende til analyseformål: hver søjle omfatter en lang række politikker og vil have indvirkning på de andre søjler.

5.1. En miljømæssigt bæredygtig region

Østersøen er en af verdens største brakvandsområder (delvis saltholdig) med betydelige forskelle i saltholdigheden mellem deloplandene. Vandet er relativt lavt (med en gennemsnitlig dybde på 50 meter sammenlignet med Middelhavets 1 500 meter) og er næsten fuldstændig aflukket. Kun 3 % af vandet (udtrykt i volumen) udskiftes hvert år – dvs. at det tager mere end 30 år at udskifte den samlede volumen. Floder dræner et areal, der er fire gange større end selve havet, med en samlet befolkning på 90 millioner.

Østersøens særlige træk og miljøbelastningerne kræver en makroregional tilgang, hvis ødelæggelse skal forebygges på længere sigt. Dette har været kendt længe, bl.a. gennem fælles indsats i Helcom, men der er behov for øget samordning af sektorpolitikker.

Vigtigste spørgsmål i forbindelse med havmiljøet

Det fremgår af foreliggende data, at presset fra påvirkninger som forurening forårsaget af næringsstoffer, fortrinsvis phosphater og nitrater, ikke let absorberes og hurtigt får synlige følger. Det stigende antal algeforekomster, der breder sig mere hver sommer, er et resultat heraf. Disse alger forbruger ilt på bekostning af fisk og andre former for liv. Problemet har været kendt i mange år, men indtil videre har de gennemførte initiativer ikke været tilstrækkeligt effektive grundet det kraftigt øgede befolkningspres, utilstrækkelig målretning af landbrugsforanstaltninger i intensive landdistrikter og en forsinkelse, inden disse foranstaltninger viser tydelige resultater.

Fiskeri har også en betydelig indvirkning på økosystemet. Bestandene af nogle arter er faldet markant, og visse fangstmetoder resulterer i utilsigtet fangst af fisk, der ikke er målarter, eller i ødelæggelse af habitater. Vedtagelsen af en økosystembaseret forvaltningsstrategi, som foreslået i forbindelse med reformen af den fælles fiskeripolitik, og anvendelsen af den fælles fiskeripolitiks bestemmelser til at begrænse fiskeriets indvirkning på havmiljøet vil støtte bevarelsen af Østersøens økosystem, under hensyntagen til Helcom's handlingsplan for Østersøen. Fiskerflåden bør stå i forhold til de disponible ressourcer.

Handlingsplanen omfatter følgende prioriterede aktionsområder: 1) at reducere udledningen af næringsstoffer i havet til et acceptabelt niveau, 2) at bevare naturområder og biodiversiteten, herunder fiskeri, 3) at reducere brugen og indvirkningen af farlige stoffer, 4) at gøre regionen til en model for miljøforsvarlig skibsfart og 5) at imødegå og tilpasse sig klimaændringerne.

5.2. En velstående region

Regionen er forenet af havet. Men den er også klart opdelt i en velstående, meget innovativ del mod nord og vest, og en del i udvikling mod øst og syd. Dog giver forskellene mellem de mest innovative regioner i EU, i de nordiske lande og i Tyskland, og regionerne med veluddannede unge og mangelfuld infrastruktur i Polen og de tre baltiske lande mulighed for supplerende samarbejde og udvikling til stor gavn for alle parter. Især vil et sådant samarbejde kunne give nye forretningsmuligheder for smv'er, særlig dem der er beskæftiget inden for nye områder.

Den Europæiske Union står over for en alvorlig økonomisk krise. Den skal udnytte det indre marked på den ene side og skabe de bedste muligheder for innovation på den anden side. Strategien giver mulighed for yderligere at reducere handelshindringerne og drage større fordel af det indre marked og udnytte det potentiale, som ligger i de store uligheder i innovation. Derudover er det vigtigt at bevare rentabiliteten og konkurrenceevnen i de vigtige sektorer, som landbrug, skovbrug og fiskeri, for at øge deres bidrag til økonomien og den bæredygtige udvikling.

For at opnå en høj produktivitet, et højt innovationsniveau og en bæredygtig økonomisk vækst skal Østersøområdet også øge inklusion og integration på arbejdsmarkedet. Et højt beskæftigelsesniveau, job af høj kvalitet, den konstante tilstedeværelse af en veluddannet og tilpasningsdygtig arbejdsstyrke samt en lav grad af social udstødelse er alle vigtige faktorer i forbindelse med at sikre, at regionen er både konkurrencedygtig og tiltrækkende.

Vigtigste spørgsmål i forbindelse med velstand

Fjernelse af handelshindringer: På grund af de små nationale markeder i Østersøområdet er det vigtigt, at erhvervsklimaet opgraderes, så den lokale erhvervsudvikling fremmes og udenlandske investorer tiltrækkes. På trods af det indre marked findes der stadig hindringer for handelen med varer og tjenesteydelser. Høringer og analyser, der blev foretaget i forbindelse med evalueringen af det indre marked fra 2007, viser, at der er nogle områder og sektorer, hvor det indre markeds retlige ramme endnu ikke fungerer så godt, som den burde. En forbedring vil især have betydning for smv'er, som allerede anerkendt af Small Business Act. Det er også nødvendigt med yderligere bestræbelser for at lette grænseoverskridende transport af varer og administrativ kommunikation.

Fremme af innovation: Øst – vest opdelingen af innovationskapaciteten i Østersøområdet afspejles i den seneste europæiske resultattavle for innovation (EIS 2007). Øverførsel af viden og kompetencer fra samt tættere samarbejde med de nordiske lande og Tyskland, som ligger i spidsen, hvad angår innovation, vil hjælpe Polen og de baltiske lande med fortsat at indhente de andre landes forspring. Sammen kan vi skabe et dynamisk miljø og yderligere forbedre innovationsresultaterne ved at styrke det tværnationale samarbejde på forskellige områder, som forskning, klynger og serviceinnovation.

Handlingsplanen omfatter følgende prioriterede aktionsområder: 1) at fjerne hindringer for det indre marked i Østersøområdet, 2) at udnytte regionens fulde potentiale inden for forskning

og innovation, at gennemføre Small Business Act, 3) at fremme iværksætterkultur, styrke smv'er og øge den effektive udnyttelse af menneskelige ressourcer og 4) at styrke bæredygtigt landbrug, skovbrug og fiskeri.

5.3. En tilgængelig og attraktiv region

Østersøen og det lavtliggende land, der omgiver den, har gennem tiderne sikret ruter til handel og kommunikation. Opdelingen efter 1945 var en afbrydelse af et mønster med åbne kontakter, der er blevet genoptaget i 1990'erne. I de sidste to årtier har der været massive investeringer, men der skal stadig gøres en del, før infrastrukturkapaciteten når det niveau, der normalt findes i andre EU-medlemsstater. Transportvejene på landjorden og over havene skal gøres mere enkle og miljømæssigt forsvarlige. Den østlige og den nordlige del er stadig for isoleret i forhold til resten af EU. Regionen fungerer også i stigende grad som passage til Asien, især via jernbaneforbindelser.

Energiforsyning og sikkerhed giver anledning til særlig bekymring: Selvom nogle af regionens lande har betydelige indenlandske energikilder, er de fleste lande afhængige af import. Sammenkoblingerne skal derfor udbygges yderligere og spredes for at udligne afbrydelser og andre forstyrrelser. Menneskelige relationer er også vigtige og kan styrkes via foranstaltninger inden for uddannelses-, turist- og sundhedsområdet.

Vigtigste spørgsmål i forbindelse med transport og energi

Transport: Tilgængeligheden er dårlig i mange dele af regionen: Det nordlige Finland, Sverige og de baltiske lande har den laveste tilgængelighed i hele Europa, både indadtil og udadtil. Dette skyldes regionens størrelse, som medfører lange rejseafstande og transporttider, samt vanskelige geografiske forhold og klimaforhold. Ringe infrastrukturtæthed og lavt serviceniveau indebærer høje priser. Forbedringer skal ske gennem bæredygtige transportformer.

Energi: Energimarkederne mangler passende infrastrukturer, og deres fokus er for nationalt og burde i stedet være regionalt. Dette øger energiforsyningsrisikoen og priserne. Derudover skal landene, for at det interne energimarked skal fungere, være indbyrdes forbundet. I bund og grund er Estland, Letland og Litauen dog, med undtagelse af Estlink forsyningskablet mellem Estland og Finland, fortsat isoleret fra Den Europæiske Unions brede energinetværk.

Handlingsplanen omfatter følgende prioriterede aktionsområder: 1) at forbedre adgangen til, effektiviteten af og sikkerheden på energimarkederne, 2) at forbedre interne og eksterne transportforbindelser, og 3) at bevare og styrke Østersøområdets tiltrækningskraft, særlig gennem uddannelse, turisme og sundhed.

5.4. En sikker region

Sikkerhedsforholdene i regionen vil fortsat undergå markante forandringer i de kommende år: Søtrafikken forventes at stige, og dermed øges risikoen for ulykker og sårbarhed over for forurening. Der samarbejdes allerede, men dette samarbejde skal styrkes, hvis regionen skal blive førende i verden på søfartssikkerhedsområdet. En skibskatastrofe, som "Erika"-forliset, ville få katastrofale følger. Udvidelsen og styrkelsen af EU-samarbejdet i straffesager betyder, at den regionale bekæmpelse af kriminalitet bør målrettes mod et intensiveret praktisk grænseoverskridende samarbejde. Endelig skal regionen være forberedt på den forventede forøgelse af de ekstreme vejrfænomener som følge af klimaændringer.

Vigtigste spørgsmål i forbindelse med sikkerhed

Utilsigtet eller forsætlig havforurening: Pga. den strategiske position er Østersøområdet en naturlig rute for olietransport, særlig fra Rusland. Fra 1995 til 2005 blev olietransporten i Den Finske Bugt firedoblet, og den kraftige vækst forventes at fortsætte. Der er også en stigende tendens til transport af flydende naturgas. Disse aktiviteter indebærer en miljørisiko, særlig under de strenge klimaforhold, der hersker om vinteren. I 2007 var der 120 skíbsulykker i Østersøen. Der er stadig behov for foranstaltninger til forbedring af samarbejdet, koordineringen og sammenhængen mellem agenturer for søfartssikkerhed og -overvågning og katastrofehjælp.

Grænseoverskridende kriminalitet: Regionens kriminalitetsmønstre er påvirket af dens geografiske placering, varierende økonomiske og sociale forhold, prisforskelle på punktafgiftspligtige varer sammen med åbenheden i og den lette adgang til Østersøområdet, som er kendetegnende for forholdene inden for Fællesskabet. Disse faktorer giver medlemsstater, der har ydre grænser, et særligt ansvar, særlig efter ophævelsen af kontrollerne ved de indre grænser. Alle medlemsstater skal træffe samarbejdsforanstaltninger til sikring af den indre sikkerhed.

Handlingsplanen omfatter følgende prioriterede aktionsområder: 1) at blive en førende region på søfartssikkerhedsområdet, 2) at styrke beskyttelsen mod større ulykker til havs og på land og 3) at reducere forekomsten af og de skadelige virkninger af grænseoverskridende kriminalitet.

5.5. Horisontale foranstaltninger

Et antal tværgående foranstaltninger er grundlaget for hele strategien. Disse omfatter udvikling af integrerede havforvaltningsstrukturer og hav- og landbaseret fysisk planlægning. BONUS-169-projektet, der kombinerer en økosystembaseret tilgang med en effektiv videnskab/politik-grænseflade finansieret under det syvende rammeprogram, er afgørende for strategiens succes.

6. GENNEMFØRELSE OG FORVALTNING – FRA ORD TIL HANDLING

6.1. Høringsprocessen

Kommissionen har engageret sig i en intensiv høringsproces, som har haft tre hovedkomponenter: uofficielle dokumenter fra regeringer og andre offentlige organer i regionen, arrangementer for interessenter for at give deltagere fra det offentlige, ngo'er og den private sektor mulighed for at bidrage med deres ekspertise, offentlig høring via Europa-webstedet, som var genstand for meget stor interesse.

Svaret var entydigt:

- Ingen nye institutioner. Østersøområdet har mange samarbejdsstrukturer: der skal ikke oprettes nye samarbejdsstrukturer, som kunne medføre yderligere administrative omkostninger uden at bidrage til et effektivt resultat.

- Ikke bare en strategi. Der skal være foranstaltninger – konkrete og synlige foranstaltninger – hvis regionen skal kunne takle de udfordringer, den står overfor. Derfor insisterer Kommissionen i sin handlingsplan på, at medlemsstater og andre interessenter, som ledende partnere, tager ansvar for specifikke prioriterede aktionsområder og flagskibsprojekter, f.eks. ved at udvikle integrerede havforvaltningsstrukturer i overensstemmelse med den integrerede tilgang til havpolitik.

- Europa-Kommissionens deltagelse. Denne bør række ud over overvågning af gennemførelsen af finansieringsprogrammer og direktiver. Kommissionen kunne opfylde behovet for et uafhængigt tværsektorielt organ, der kan sikre den nødvendige koordinering, overvågning og opfølgning på handlingsplanen, såvel som en regelmæssig opdatering af planen og strategien, når dette er nødvendigt.

6.2. Forslag til forvaltning og gennemførelse

På baggrund af disse konklusioner og behovet for en fleksibel tilgang, set i lyset af den brede vifte af foranstaltninger, foreslår vi følgende vedrørende forvaltning og gennemførelse:

- **Udvikling af politikker:** Eftersom medlemsstaterne mødes for at samarbejde om konkrete foranstaltninger, vil overvågning høre under fællesskabsstrukturer, og Kommissionen skal regelmæssigt aflægge rapport og indsende forslag til henstillinger til Det Europæiske Råd. Det Europæiske Råd skal regelmæssigt opdateres vedrørende strategiens fremskridt.

- Kommissionen vil være ansvarlig for **koordinering, overvågning, rapportering og fremme af gennemførelsen og opfølgning**. Kommissionen skal i partnerskab med regionens interessenter løbende udarbejde situationsrapporter og skal bruge sin initiativret til at fremsatte forslag til tilpasning af strategien og handlingsplanen, når dette er nødvendigt. Koordineringen har til formål at følge, hvordan anvendelsen af midlerne bidrager til strategiens prioriteter. En evaluering af strategiens EU-merværdi og gennemførelsen af handlingsplanen er planlagt til 2011.

- **Gennemførelse i praksis** – et ansvar, der ligger hos de parter, som allerede er aktive i regionen – vil blive yderligere tilpasset strategiens målsætninger og mål. Kommissionen vil arbejde i partnerskab med andre institutioner, medlemsstater, regioner, internationale

finansieringsinstitutter, transnationale programorganer og mellemstatslige organisationer som Helcom om at identificere forbindelsesorganer til de prioriterede aktionsområder og ledende partnere til flagskibsprojekter.

- For at bevare det høje engagement, som klart sås hos alle regionens interessenter under høringsproceduren, vil der være et **årligt forum**, der samler partnere, som har interesse i forskellige aspekter af strategien, herunder interesserede tredjelande, for at vurdere og diskutere strategiens fremskridt og fremsætte henstillinger til gennemførelse.

- Endelig bør **forbindelser med tredjelande** primært varetages via den nordlige dimension, men med mulighed for at anvende alternative kanaler, når disse er nyttige.

6.3. Praktisk gennemførelse

Disse ordninger vil tilskynde effektiv koordinering af politikker, mere effektiv anvendelse af fællesskabslovgivning og bedre koordinering af finansieringsinstrumenter. Kommissionen foreslår ikke yderligere finansiering eller andre ressourcer på nuværende tidspunkt. Dog vil økonomisk støtte være nødvendig til enkelte specifikke foranstaltninger og projekter. En vigtig kilde er de strukturfonde[5], der findes i regionen – de fleste programmer tillader allerede foranstaltningerne i strategien. Programmyndighederne kan gennemgå tildelingskriterierne og lette udvælgelsen af projekter, der er i overensstemmelse med strategien. Endvidere hilser Kommissionen passende ændringer til programmerne velkommen, i det omfang det er nødvendigt.

Desuden har medlemsstaterne accepteret at undersøge finansiering af projekter og foranstaltninger i overensstemmelse med strategiens prioriteter med egne midler. Den Europæiske Investeringsbank og andre internationale og regionale finansieringsinstitutter, som Den Nordiske Investeringsbank og Den Europæiske Bank for Genopbygning og Udvikling, kan også bidrage.

7. KONKLUSION

Østersøområdet har erfaring med at netværke og samarbejde på mange politikområder. Denne strategi giver mulighed for at omsætte ord til handling og levere reelle fordele for hele regionen.

Den ovenfor beskrevne analyse viser behovet for en fælles strategisk vision som vejledning for fremtidig regionaludvikling for Østersøområdet. Det er klart, at ingen alene vil være i stand til at indføre den række foranstaltninger, som er nødvendige for at tage regionens udfordringer op og udnytte regionens muligheder. Vi er overbeviste om, at en strategi for Østersøområdet, med den tilgang og de foranstaltninger, der er beskrevet ovenfor, er nødvendig for at beskytte Østersøen og fuldt ud udnytte regionens muligheder.

Kommissionen opfordrer derfor Rådet til at undersøge og tilslutte sig denne meddelelse og den tilhørende handlingsplan.

---

[5] Den Europæiske Fond for Regionaludvikling, Samhørighedsfonden, Den Europæiske Socialfond, Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne og Den Europæiske Fiskerifond.